

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

— Ze Lwowa. —

N. Pan rozkazać raczył, aby Seym Galicyjski na dzień 16. Października roku 1826 rozpisanym został.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Rossyja.

Oto jest krótki wyciąg z Raportu najwyższego Sądu Karnego, złożonego Cesarzowi, i innych ważnych aktów urzędowych w procesie spisku z d. 14. Grudnia 1825, udzielonych przez Gazety Petersburskie:

Najwyższy Sąd Karny, przez Cesarza Manifestem z d. 13. Czerwca (n. kal.) do osądzenia spiskowców ustanowiony, rozpoczął d. 15. t. m. swoje posiedzenia. Jakkolwiek bezstronni i troskliwie wypracowanemi były akta Kommissyi śledczej (Raport, Protokół, Spis obwiniętych i t. d.), wszelako Sąd najwyższy wziął sobie za ścisłą powinność, usłyszeć potwierdzenie wyznań i świadectw z ust samychże obwiniętych, których aż do zapadnięcia wyroku, tylko jako oskarżonych uważać należało. Sąd wybrał tym końcem z grona swojego Kommissyją, przed którą każdy obwinięty był powtórnie poiedynczo badany. Wszyscy potwierdzili wyznania dawniejsze podpisem swoiego nazwiska; pozwolono im użyć wszystkiego, coby na ich obronę służyć mogło; iakoż 5 z obwiniętych, korzystając z tego dobrodziejstwa i dali niektóre objaśnienia. Po ukończonem śledztwie zasięgił się Sąd stosownym do istniejących ustaw, zbrodni i kar rozgatkowaniem. Według wyraźnych słów prawa, wszyscy obwinięci, byli winni zbrodni Stany, a tęp samem kary śmierci. Gdy jednak Monarcha w tym szczególnym przypadku rozkazał ścisłe dochodzić, iak dalece może okoliczności zbrodni wszystkim wspólną, powiększając lub zmniejszając, a w skutek tego, w miarę różnych kategorii, różne także oznaczyć kary; przeto Sąd najwyższy wyznaczył z pośród siebie Kommissyją szczególną do rzezonego rozgatkowania zbrodniarzy. Z porównania aktów Kommissyi śledczej ze szczegółami procesu, t. i. z rozpoznania 121 aktów oskarżeń, ukazało się tylko 6 bocznych szczegółów, potrzebujących nie-

jakiego objaśnienia, któreż Kommissyja śledcza nadesłała. Zasada processu nie zmieniła się bynajmniej dla tego. Kommissyja oznaczyła w skutek tego, trzy rodzaje zbrodni: 1) Króloboystwo; 2) bunt ogólny; 3) powstanie wojskowe. Każdemu rodzajowi zbrodni pomienionych, towarzyszące pojedyncze przestępstwa, podciągnięte być mogą pod następujące 3 klasy: 1) wiadomość o spisku; 2) sprzyianie iego zamiarom; 3) dobrowolne oświadczenie gotowości do przedsięwzięć wykonawczych. Te klasy mają znowu rozliczne stopniowania i działy; iak na przykł. powstanie wojskowe ma ich dziesięć: uczestnictwo czynne w powstaniu z przelewem krwi, z wiadomością lub bez wiadomości o zamiarach spisku, podżeganie żołnierzy do buntu i t. p. W miarę więc należenia której osoby do wszystkich trzech, lub dwóch, lub też tylko do jednego gatunku zbrodni, podług mniejszego lub większego stopniowania onychże, podciągueto każdą pod jedną z tych różnych kategorii, których Kommissyja oznaczyła w liczbie 11. — Potem przeszła Kommissyja jeszcze raz historyją każdego obwiniętego, oznaczyła dokładnie iego dowiedzione przestępstwa, i podciągnęła go pod stosowną kategorię. Z ważnego rozpoznania faktów nawinęły się 4 powody winę łagodzące: 1) żal szczery; 2) osobiste uczynki obwiniętych; 3) prędkie i szczere wyznanie; 4) wiek zbyt młody. Okoliczności zaś winę powiększające obiały się takie: 1) szkodliwe skutki złego przykładu; 2) naruszenie wojskowej karności; 3) uczynki krwi łaknące. Okazało się razem, iż niektórzy winowaycy, przewyższali wszystkich innych zgrozą, okrucieństwem i złym przykładem tak dalece, że ich pod żadną z tych kategorii podciągnąć nie można. Sąd przeto najwyższy przychylił się większością głosów do wniosku Kommissyi, przetoż Cesarzowi następujące kary: 1) winowayców nie mogących dla wielkości zbrodni, pod żadną kategorię być umieszczonymi, ćwiertować; 2) winowayców pierwszey kategorii, skazać na ścięcie głowy; 3) trzeciocy, na śmierć polityczną, t. i. naprzód polożyć im głowy na kloce katevski, a potem wysłać onych na galery dożywotnie. — Winowaycy trzeciocy aż do 10tęy kategorii, tracą stopień i szlachectwo, oraz ulegają karom następującym: 4) winowaycy kategorii trzeciocy na galery przez cale życie; 5) czwartey do

siodmę na galery przez pewny lat szereg, a potem na zawsze wygnani na Syberiją; 6) kategorii ósmę, na całe życie wygnani do Syberji; 7) kategorii dziewiętej na całe życie do Syberji deportowani; 8) kategorii dziesiątej, w woysku za szeregowych umieszczeni, ale posunięci być mogą na wyższe stopnie; 9) kategorii jedenastej, degradowani na szeregowców ze zdolnością posuniętiymi być na wyższe stopnie. Następnie Sąd najwyższy podzielił 121 obwinionych na powyższe 9 klass kary, a mianowicie: 5 osądził na pierwszą, 31 na drugą, 17 na trzecią, 2 na czwartą, 38 na piątą, 15 na szóstą, 3 na siódmą, 1 na ósmą, 8 na dziewiątą. Czterech tylko było winowayców, których występność nie z ich własnego wyznania dowiedziona była; tymi są: Turgienew, Xiążę Szakowski, Czebrikow i Górski. (Łoś ostatniego (121go) nie podany.) Wszystkie uchwały najwyższego Sądu nastąpiły w skutek większości głosów. Członkowie Ś. Synodu, którzy po zamknięciu Protołotu zajęli miejsce w Sądzie, oświadczyli, że podług ich przekonania winowaycy pomienieni: Pestel i t. d. zasłużyli karę śmierci, że wszelako oni jako kapłani, wyroku podpisać nie mogą.

W skutek takiego Zdania Sprawy przez najwyższy Sąd karny, Cesarz wydał pod dniem 25. Czerwca Ukaz do tegoż Sądu, mocą którego kary na winowayców następującym sposobem zmiękczone i ustanowione zostały: 1) Xiążę Trubecki Pułkownik, Xiążę Obolenski Porucznik, Boryssow II. Podporucznik, Boryssow I. Podporucznik, Gorbaczewski Podporucznik, Major Spirydow, Xiążę Baryatyński Kapitan, Kapitan Jakubowicz, odstawni Podpułkownik Poggio, Pułkownik Artamon Murawiew, Chorąży Wadkowski, Chorąży Beaszcznow, odstawni Pułkownik Dawidow, Urzędnik 4tej klasy Juszniewski, Podporucznik Andrzejewicz II., Puszczyn, Assessor kolegiálny, Podporucznik Pestow, Porucznik okrętowy Arbusow, Porucznik okrętowy Zawaliszyn, Pułkownik Powalo Szwejkowski, Porucznik Panow II., Xiążę Szczepin Rostowski Kapitan, Chorąży okrętowy Diwow i rzeczywisty Radca Stanu Turgienew, którzy wszyscy przez Sąd najwyższy na śmierć skazani zostali, mają karę śmierci darowaną, ale degradowani i ze ślachestwa wyzuci, idą na galery, na całe życie. — 2) Podpułkownik Maciej Murawiew Apostoł (przez wzgląd na jego żal głęboki), Assessor kolegiálny Kuchelbecker (na wystawienie się W. X. Michała), Alexander Bestuszew Kapitan, (który dobrowolnie stawił się Cesarzowi i winę swoją przyznał), Mikołaj Murawjew Kapitan (co dobrowolne poczynił zeznania), Xiążę Sergiusz Węłkoński Jenerał-Ma-

jor, i Kapitan Jakuszkin (oba szczerze występku żałujący) tracą stopień i ślachestwo, idą na 20 lat na galery, a potem na Syberiją wygnani będą. — Następujący, należący do drugiej kategorii, iakoto: Kapitan-Porucznik okrętowy Mikołaj Bestuszew I. i drugi Kapitan Michał Bestuszew, idą na zawsze na galery; reszta, iakoto: Kapitan Tuczew, Porucznik Gromnicki, Chorąży Kirejew, Porucznik Kuchow II., Porucznik Łumin, Chorąży Swistunow, Porucznik Kruhow I., Porucznik Basargin, Pułkownik Mitków, Porucznik Annenhow, Nadchirurg Wolf, Kapitan Iwaszew, Podporucznik Frołow II. i Kapitan-Porucznik marynarki Torson, po wytrzymaney zoletniej, a Podpułkownik Norow po 15letniej karze na galarach, wygnani będą na Syberiją. Wszyscy ci tracą wprzód stopień i ślachestwo. — 4) Podpułkownik Baron Steinheil i Podpułkownik Batenkow degradowani, tracą ślachestwo, na 20 lat idą na galery, a potem na Syberiją wygnani będą. — 5) Drugi Kapitan Mukanow, odstawni Jenerał-Major Wiesen, drugi Kapitan Poggio, Podpułkownik Falkenberg, Urzędnik 10tej klasy Iwanow, Podporucznik Mozgon, drugi Kapitan Kornitowicz, Major Lohrer, Pułkownik Awramow, Porucznik Bobriczew Puszkin II., Chorąży Szymkow, Alexander Murawjew, Belajew I. i II., Pułkownik Naryszkin i Xiążę Odojewski, tracą stopień, ślachestwo, na 12 lat na galery i na wygnanie do Syberji. — 6) Kapitan Repnin i Porucznik okrętowy Kuchelbecker, degradowani, tracą ślachestwo, na 8 lat na galery, a potem na wygnanie do Syberji. Chorąży okrętowy Bodisko II. do robót w twierdzy; Sekretarz kolegiálny Glebow i Porucznik Baron Rosen na galery, a potem na wygnanie do Syberji. — 7) Pułkownik Alexander Murawjew, deportowany do Syberji, atoli przez wzgląd na jego żal i skrucę z zatrzymaniem rangi i ślachestwa; Lubliński, ślachcic polski, traci ślachestwo, a po 5letniej karze galerowej, na wygnanie na Syberiją. — 8) Podporucznik Likarew, Podpułkownik Jantalcow, Porucznik Lisowski, Pułkownik Tiesenhausen, Podporucznik Krywcow, Chorąży Tołstoy, Kapitan Hrabia Czerniszew, Porucznikowie Iwan Awramow i Zagorecki, Pułkownik Poliwanow, Porucznik Baron Czerhasow, pisarz kancelaryyay Wigodowski i Pułkownik Van der Brigen, tracą stopień i ślachestwo, 2 lata na galarach, a potem w Syberji na wygnaniu. Podpułkownik Berstl i Porucznik Hrabia Bulgari, przez wzgląd na ich młodość, na 2 lata do robót w twierdzy. — 9) Podporucznik Andrzejew II., Porucznik Wedeniapin I., rzeczywisty Radca Stanu Krasnokucki, Porucznik okrętowy

Czyiow, Xiążę Galiczyn, Kapitan Nazymow, Porucznik Bobriczew Puszkina, Podporucznik Zaykin, Kapitan Fuhrmann, Major Xiążę Szahowski, Kapitan Fochte, Podporucznik Mozgalewski, Porucznik Szahnirew, tracą stopień i ślacheństwo z wygnaniem na Syberiją. Porucznik okrętowy Budisko wpisany będzie za prostego maytha. — 10) Podporucznik Hrabia Konowniczyn, odstawni Kapitan Oriycki i Podporucznik Koszewinkow, degradowani, tracą ślacheństwo i w oddalonych załogach za szeregowych umieszczonymi zostaną. — 11) Kapitan Puszczyń, który sam jeden do 10tej kategorii należy, odniesie karę dla tej kategorii oznaczoną. — 12) Porucznik okrętowy Piotr Bestuszew, Chorąży Wedenieapin II., Porucznikowie Wiszniewski, Mussin-Puszkina i Akulow, Podporucznikowie Fock i Lappa degradowani, i do odległych załóg za szeregowców wpisani, z możliwością postępowania w randze. Porucznik Czebrykow, trzymający się pośród rokoszanów i dający bardzo zły przykład, traci ślacheństwo i na zawsze zostanie szeregowym. — 13) Osądzenie ostateczne Zbrodniów Stanu, dla wielkości występku, do żadnej z pomienionych 11stu kategorii nie należących, zostawił Cesarz zupełnie najwyższemu Sądowi karnemu.

W skutek tego Ukazu, Sąd najwyższy pod dnem 23. Lipca zawyrokował: iż zważając na złagodzenie kary, przez Cesarza dla innych winowajców uczynione, kara ćwierutowania zamieniona być ma na karę szubienicy, mianowicie co do owych pięciu: Pawła Pestela, Pułkownika; Konrada Ryleiewa, Podporucznika; Sergiusza Murawiewa Apostoła, Porucznika; Michała Bestuszewa Rumina, Podporucznika; i Piotra Kachowskiego, Porucznika, która, iakieśmy donieśli, d. 25. Lipca spełniona została.

Dnia 27. Lipca w skutek Manifestu Cesarzkiego z d. 13. (25.) t. m. odprawiono w Petersburgu dziękczynne Nabożeństwo na placu Piotra W. w obecności Cesarza i Cesarzowej pośród wojska i mnóstwa zgromadzonego Ludu. 101 wystrzałów działowych zapowiedziało tę uroczystość. Wojsko i działa tak właśnie były używane, iak w owym nieszczęsnym dniu 14. (26.) Grudnia r. z. Tegoż dnia (27.) Xiążę San Carlos, nadzwyczajny Posel Hiszpański miał u Cesarza postuchanie z pożegnaniem.

Po tem wszystkiem NN. Cesarstwo Ichmć, udali się z wyspy Jelaginskiej do Carskiego Siola, z kład d. 28. wyiechali do Moskwy spodziewani tam d. 2. Sierpnia. W. Xiążę Następcę i obie WW. Xiążny Maryja i Olga, wyiechały ieszcze d. 22.

na d. 31. tamże spodziewane. Xiążę Karol Pruski, wyiechał z Cesarstwem d. 28. a Sekretarz Stanu Hrabia Nesselrode d. 30go. Jego miejsce co do spraw zewnętrznych zastępować będzie tajny Radea i Senator Dywow.

Jenerał Adjutant Baron Dybicz, Szef Sztabu jenerałnego, otrzymał od Cesarza pod d. 25. t. m. list własnoręczny w nader pochlebnych wyrazach, z powodu gorliwości jego użytej przeciwko zabiegom spiskowych w wojsku drugim. Taki honiec listu: »Przyym WPan przez mój organ wyraz najczulszej wdzięczności od całej Ojczyzny.«

Z owych 121 spiskowych uznanych winnymi jest 109 wojskowych (13 Pułkowników, 9 Podpułkowników, 2 Jenerałmajorów, 3 Majorów, 22 Kapitanów, 41 Chorążych i Poruczników, 19 Podporuczników, z tych 20 z pułków gwardyi). Z pozostałych jeden tylko Lubiniski prywatny; reszta zaś urzędnicy (1 lekarz sztabowy, 3 Radców Stanu, 1 Szambelan, 6 Assessorów, Pisarze i t. d.) Wreszcie między tymi było 8 Xiążąt, 3 Hrabów, i 3 Baronów. (D. Au.)

Królestwo Polskie.

— Z Warszawy d. 17. Sierpnia. —

JO. Xiążę San Carlos, Posel nadzwyczajny Króla Jmci hiszpańskiego, z należącymi do jego orszaku Xięciem de Montemar, Hrabia Puerto i Manuelem Vibarri, przejeżdżał w tych dniach przez tę stolicę, w powrocie swoim z Petersburga.

Na ostatnich targach Warszawskich płaconę za korzec żyta Złp. od 8 do 10 — pszenicy od 13 i pół do 17 — jęczmienia od 9 do 12 — owsa od 7 do 8 i 3 srebrne grosze — siana furę jednokonną od 9 do 13, parokonną od 18 do 20 i pół — słomy furę zwyczajną od 5 do 8.

(Kor. War.)

Multany i Wołoszczyzna.

Dostrzegacz Austriacki pod napisem: Z *Wiednia* d. 12. Sierpnia, umieścił co następuje:

Podług wiadomości z Jass, obadwa Pełnomocnicy W. Porty do narad w Akiermanie, wyiechali w d. 1. b. m. z kwarantanny w Skuleni, udając się na miejsce swojego przeznaczenia, gdzie w d. 4. lub 5. Sierpnia stanąć spodziewali się. (D. Au.)

Turcyja:

Z *Konstantynopola* d. 25. Lipca. — Kapudan Basza, który ieszcze d. 4. Lipca, wyprawił oddział 25 okrętów pod Kapudanem Beyem do

Archipelagu*) wyszedł pod żagle ku Mitylenie d. 12. b. m. z drugą częścią floty ze 33 okrętów wojennych złożoną. Największa część marynarki wojennej Greków, stała na kotwicy pod Hydrą, według najpóźniejszych doniesień otrzymanych tu i w Smyrnie z Archipelagu.

Ibrahim Basza trzymał się długi czas w południowej części Morei, mając do czynienia z Mainotami, którzy z początku nakłaniali się iakoby do poddania siebie, później atoli, gdy do rozbiorzenia ich przyścisła, cofnęli się w góry; poczem Ibrahim Basza iak się zdaie, obrócił znowu ku środkowi półwyspu.

Seraskier Reszyd Mechmed Basza, ciągnął dalej z Liwadyi przez Teby (podług innych doniesień przez Megarę) do Aten, gdzie, na czele 8 do 10000 ludzi, już miał stanąć. Citadella (Akropolis), osadzona była przez Gurę, który znanemu partyzantowi Jenerałowi Karaiskaki zabronił był do niej wniknięcia, a poczem tenże udał się do Napoli-di-Romania i przez tamecznych Messo-longiotów, przywłaszczających sobie wiele wpływu do Rządu, otwartemi rękoma przyjęty został.

Wszystkie doniesienia zgadzają się w tem, iż w Napoli-di-Romania, panuje największe zamieszanie. Znajdujący się tam Rumelioci i zbiegli z Messolangi Sulioeci, zajmowali cytadelę, a Członkowie Rządu widzieli konieczność, cofnienia się do Burzko, naprzeciw Nauplii położonego.

Dowiadyujemy się z Syru, że niektóre okręty wojenne Hydryiotów i Specyiotów (pomiędzy temi trzymasztowy Echo, należący domowi Konduriotych), żądały nadzwyczajnej opłaty wojennej od kupców tamecznych, a gdy ci od takowej się wżbraniali, osada tych okrętów, napadła składy i przemocą lik towarów nabrała; podobnegoż haraczu żądano także w Tino, a gdy mieszkańcy do obrony swojej stawili się, ogniem z dział takowy wymusić chciano, lecz właśnie w samą porę

dywizyia Kapudana Beja nadpłynęła, i koniec temu postrachowi położyla.

Jenerał, Margrabia Paulucci, naczelnie dowodzący C. K. Marynarką, oraz C. K. siłą morską na wodach Archipelagu, opuścił zatokę Smyrny d. 14. t. m. na C. K. fregacie Bellona, którego d. 16., na morzu pod Mytyleną, napotkał okręt z Tenedos do Smyrny płynący.

Dnia 30. Maia (11. Czerw.) umarł znany Biskup Pa'arski i Metropolita, Germanos. Podług Ponquevilla, (pisarza nie zawsze wiarygodnego) był on pierwszym, który w miesiącu Kwietnia 1821 dał znak do powstania Greków. (D. Au.)

Kraie Barbarzyiskie.

Gazety umieściły list z Tunetu z d. 30. z. m. który donosi, iż okręt Angielski »Europa« zatonął. (G. Wied.)

Wielka Brytania i Irlandyia.

Na pokoiach w d. 18. w pałacu S. James przedstawiony był także Królowi P. William Gordon mianowany na nadzwyczajnego Posła i pełnomocnego Ministra przy Dworze Brazylijskim. P. Gordon mianowany iest także Członkiem Rady tajnej i w takim charakterze złożył w wspomnianym dniu przysięgę.

Coraz więcej podają niewolnicy w osadach prawne prośby o otrzymanie wolności. W Demerary prosiło oto 152 a na wyspie Trinidad 30 negrów.

Podług gazety Public-Ledger, za emancypacją Katolików miano się korzystnie oświadczyć na radzie gabinetowej.

Wiadomości z prowincji są bardziej zaspokajające. W Londynie podniosły się znacznie ceny produktów osadniczych. (D. Au.)

Ameryka Hiszpańska.

Podług doniesień z Jamaiki eskadra hiszpańska, złożona z okrętu liniowego i 4 fregat, która nie dawno wyłynęła z Kuby, zająwszy stanowisko przy brzegach Santa Martha, chciała lądować; iednakże nie wiele ztąd wyłynęła niebezpieczeństwa dla Kolumbii, gdyż z iednej strony siły wojenne Hiszpanii nieznaczne, a z drugiej strony mieszkańcy Santa Marthy już od kilku miesięcy przygotowani byli na zaczepkę. (D. Au.)

*) Wiedziano już d. 14. Lipca w Smyrnie, że oddział ten dnia 8. przez banat między Tino i Myboni przechodził, a d. 9. z Syru do Sudy przez Kandyję, sterujący widziiany był, gdzie z okrętami egipskiemi podtenczas pod Modonem stojącemi, przłączyć się miał. — Angielski okręt wojenny, który płynąc od Archipelagu, d. 27. Lipca do ranozi w Zante zawinął, przywiozł wiadomość (ze znajdując się na wysokości wyspy Sapienza (pod Modonem), napotkał flotę turecką, złożoną z 22 okrętów wojennych a 3 przewozowych. — W Kersu rozeszła się d. 31. Lipca wiadomość okrętowa, że ów oddział floty, mając na pokładzie 4000 ludzi wojska lądowego, zawinął już do Modonu.

(Do tego Numeru Gazety dołączony iest Ner. 32. Rozmaitości.)